

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

26 aprilie 2012 *

„Apropierea legislațiilor — Drept de autor și drepturi conexe — Directiva 2001/29/CE — Articolul 5 alineatul (2) litera (d) — Dreptul de comunicare publică a operelor — Excepție de la dreptul de reproducere — Înregistrări efemere ale operelor, realizate de organisme de radiodifuziune sau televiziune prin utilizarea propriilor instalații și pentru propriile programe difuzate — Înregistrare realizată prin utilizarea instalațiilor unei terțe persoane — Obligația organismului de radiodifuziune sau televiziune de a repara prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile terței persoane”

În cauza C-510/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Østre Landsret (Danemarca), prin decizia din 18 octombrie 2010, primită de Curte la 25 octombrie 2010, în procedura

DR,

TV2 Danmark A/S

împotriva

NCB – Nordisk Copyright Bureau,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul J. Malenovský (raportor), doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász și D. Šváby, judecători,

avocat general: doamna V. Trstenjak,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 noiembrie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru DR și TV2 Danmark A/S, de H. Samuelsen Schütze, avocat;
- pentru NCB – Nordisk Copyright Bureau, de P. H. Schmidt, avocat;
- pentru guvernul spaniol, de N. Díaz Abad, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de J. Samnadda și de H. Støvlbæk, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: daneza.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 ianuarie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 5 alineatul (2) litera (d) și a considerentului (41) al Directivei 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale drepturilor de autor și ale drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230), care prevăd o excepție de la dreptul exclusiv al autorului de reproducere a operei sale „pentru înregistrările efemere ale operelor, realizate de organisme de radiodifuziune sau televiziune prin utilizarea propriilor instalații și pentru propriile programe difuzate”.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între DR și TV2 Danmark A/S (denumită în continuare „TV2 Danmark”), două organisme daneze de radiodifuziune și televiziune, pe de o parte, și NCB – Nordisk Copyright Bureau (denumită în continuare „NCB”), societate de gestiune a drepturilor de autor, pe de altă parte, având ca obiect înregistrările realizate în cadrul programelor de televiziune comandate unei terțe persoane de către organisme de radiodifuziune și televiziune amintite în vederea difuzării în cadrul propriilor programe.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

Tratatul OMPI privind drepturile de autor

- 3 Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) a adoptat la 20 decembrie 1996, la Geneva, Tratatul OMPI privind drepturile de autor. Acest tratat a fost aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2000/278/CE a Consiliului din 16 martie 2000 (JO L 89, p. 6, Ediție specială, 11/vol. 20, p. 212).
- 4 Tratatul OMPI privind drepturile de autor prevede la articolul 1 alineatul (4) că părțile contractante trebuie să se conformeze articolelor 1-21 din Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (Actul de la Paris din 24 iulie 1971), astfel cum a fost modificată la 28 septembrie 1979 (denumită în continuare „Convenția de la Berna”).

Convenția de la Berna

- 5 Articolul 1 din Convenția de la Berna prevede:

„Țările cărora li se aplică prezenta convenție sunt constituite în Uniunea pentru protecția drepturilor autorilor asupra operelor lor literare și artistice.”

- 6 La articolul 11 bis din această convenție se arată:

„(1) Autorii operelor literare și artistice beneficiază de dreptul exclusiv de a autoriza:

1. radiodifuzarea operelor lor și comunicarea publică a acestora prin orice alt mijloc servind la difuzarea fără fir a semnalelor, a sunetelor sau a imaginilor;

[...]

(3) În lipsa unei prevederi contrare, autorizația acordată potrivit alineatului (1) nu cuprinde și autorizația de a înregistra opera radiodifuzată prin intermediul unor instrumente de fixare a sunetelor sau imaginilor. Se rezervă totuși legislațiilor țărilor Uniunii [de la Berna] regimul înregistrărilor efemere, efectuate de un organism de radiodifuziune prin propriile mijloace și pentru emisiunile sale. Aceste legislații vor putea autoriza păstrarea acestor înregistrări în arhive oficiale, datorită caracterului lor excepțional de documentare.”

Dreptul Uniunii

- 7 Considerentul (41) al Directivei 2001/29 prevede:

„La aplicarea excepției sau a limitării privind înregistrările efemere efectuate de organisme de radiodifuziune și televiziune, trebuie să se înțeleagă că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune le includ pe cele ale unei persoane care acționează în numele și sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune.”

- 8 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Dreptul de reproducere”, prevede:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

(a) pentru autori, a operelor lor;

[...]”

- 9 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din aceeași directivă, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorilor de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”

- 10 Articolul 5 din aceeași directivă, intitulat „Excepții și limitări”, prevede la alineatele (2) și (5):

„(2) Statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2, în următoarele cazuri:

[...]

(d) pentru înregistrări efemere ale operelor realizate de organismele de radiodifuziune sau televiziune prin utilizarea propriilor instalații și pentru propriile programe difuzate; poate fi permisă păstrarea acestor înregistrări în arhive oficiale, în baza valorii lor documentare excepționale;

[...]

(5) Excepțiile și limitările prevăzute la alineatele (1), (2), (3) și (4) se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.”

Dreptul național

- 11 Articolul 31 din Legea privind drepturile de autor (ophavsretslov) daneză, în versiunea consolidată care rezultă din Legea nr. 202 (lovbekendtgørelse nr. 202) din 27 februarie 2010 (denumită în continuare „Legea privind drepturile de autor”), prevede:

„Organismele de radiodifuziune și televiziune au posibilitatea ca, în scopul efectuării propriilor transmisii, să înregistreze opere pe bandă, pe film sau pe orice alt suport de natură să reproducă respectiva operă, cu condiția ca acestea să aibă dreptul de a difuza opera în discuție. Dreptul de a pune la dispoziția publicului respectivele opere înregistrate este supus celorlalte dispoziții legale în vigoare.

Ministrul culturii poate emite norme privind condițiile în care pot fi efectuate astfel de înregistrări și privind utilizarea și stocarea acestora.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 12 Reclamantele din acțiunea principală sunt DR, întreprindere de radioteleviziune publică ce are obligația de a presta serviciul public de difuzare de programe, în calitate de entitate publică autonomă finanțată prin taxa audiovizuală, și TV2 Danmark, întreprindere de televiziune publică comercială finanțată prin intermediul publicității, care are de asemenea obligația de a presta serviciul public de difuzare de programe.
- 13 Programele de radio și de televiziune difuzate de DR și de TV2 Danmark includ programe realizate pe plan intern sau programe realizate de terți pe baza unor contracte specifice, cu scopul unei prime difuzări de către DR și TV2 Danmark.
- 14 Pârâta din acțiunea principală, NCB, este o societate care gestionează în mai multe state nordice și baltice drepturile de înregistrare și de reproducere a operelor muzicale pentru autori, compozitori și producători de muzică.
- 15 Acțiunea principală poartă asupra aspectului dacă derogarea pentru înregistrările efemere privește și înregistrările efectuate de societăți externe și independente din punct de vedere juridic care realizează programe de televiziune, în cazurile în care înregistrările respective sunt comandate acestora de DR sau de TV2 Danmark pentru a fi transmise pentru prima dată de DR sau de TV2 Danmark.
- 16 DR și TV2 Danmark susțin că, pentru titularii drepturilor de autor, nu prezintă importanță dacă înregistrările realizate în vederea difuzării sunt efectuate de echipele organismului de radiodifuziune sau televiziune însuși, cu echipamentul propriu al acestuia, sau de un angajat al unei societăți terțe, căreia organismul de radiodifuziune sau televiziune i-a solicitat realizarea producției, prin folosirea echipamentelor acestei societăți. DR și TV2 Danmark arată de asemenea că articolul 31 din Legea privind drepturile de autor nu prevede nicio condiție potrivit căreia organismele de radiodifuziune sau televiziune ar fi obligate să realizeze înregistrările „prin utilizarea propriilor instalații”. Astfel, potrivit dreptului danez, pentru aplicarea excepției privind înregistrările efectuate în vederea realizării de transmisii, nu prezintă importanță aspectul dacă înregistrările sunt efectuate de angajații organismului de radiodifuziune sau televiziune ori de cei ai unui terț.
- 17 În mod contrar, NCB afirmă că dreptul Uniunii impune o condiție privind realizarea de producții „prin utilizarea propriilor instalații” și că această condiție este aplicabilă și în temeiului Legii privind drepturile de autor. În plus, potrivit NCB, condiția referitoare la realizarea de producții „prin utilizarea propriilor instalații” poate fi îndeplinită numai dacă producătorul extern independent acționează în numele și sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune. NCB susține totodată că expresia „acționează în numele și sub răspunderea organismului de radiodifuziune și televiziune”

trebuie interpretată în sensul că organismul de radiodifuziune sau televiziune poartă răspunderea față de terți pentru acțiunile sau eventualele omisiuni ale producătorului, ca și când însuși organismul respectiv ar fi efectuat înregistrările.

18 În aceste condiții, Østre Landsret a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Expresiile «prin utilizarea propriilor instalații», de la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din [Directiva 2001/29], și «în numele și sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune», care apare în considerentul (41) al acestei directive, trebuie interpretate în temeiul dreptului național sau al dreptului Uniunii Europene?
- 2) Trebuie să se considere că modul de redactare a dispoziției este «în numele și sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune», ca în versiunile în limbile daneză, engleză și franceză ale [Directivei 2001/29], ori «în numele sau sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune», ca în versiunea în limba germană?
- 3) În cazul în care expresiile menționate la prima întrebare trebuie interpretate potrivit dreptului Uniunii Europene, se adresează Curții următoarea întrebare: ce criterii trebuie să aplice instanța națională pentru a aprecia în concret dacă o înregistrare realizată de un terț (denumit în continuare «producătorul») în vederea transmiterii acesteia de către un organism de radiodifuziune sau televiziune a fost efectuată «prin utilizarea propriilor instalații» și «în numele [și/sau] sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune» și dacă această înregistrare intră astfel sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din [Directiva 2001/29]?

În cadrul răspunsului la cea de a treia întrebare, se solicită în special Curții să răspundă la următoarele aspecte:

- a) Noțiunea «prin utilizarea instalațiilor proprii» de la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din [Directiva 2001/29] trebuie interpretată în sensul că o înregistrare efectuată de producător pentru a fi transmisă de organismul de radiodifuziune sau televiziune nu intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din [Directiva 2001/29] decât dacă organismul de radiodifuziune sau televiziune răspunde față de terți pentru acțiunile și inacțiunile producătorului în legătură cu înregistrarea, ca și când însuși organismul de radiodifuziune și televiziune ar fi săvârșit respectivele acțiuni sau inacțiuni?
- b) Condiția ca o înregistrare să fie efectuată «în numele [și/sau] sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune» este îndeplinită în cazul în care un organism de radiodifuziune sau televiziune a mandatat producătorul să realizeze înregistrarea în vederea transmiterii acesteia și cu condiția ca respectivul organism de radiodifuziune sau televiziune să aibă dreptul de a transmite înregistrarea?

Circumstanțele următoare pot sau trebuie să influențeze răspunsul la cea de a treia întrebare litera b) și, în caz afirmativ, în ce măsură:

- i) dacă, potrivit acordului încheiat între aceste părți, organismul de radiodifuziune sau televiziune ori producătorul este persoana care ia decizia artistică/editorială finală și determinantă cu privire la conținutul programului comandat;
- ii) dacă organismul de radiodifuziune sau televiziune răspunde față de terți pentru obligațiile producătorului legate de înregistrare, ca și când organismul de radiodifuziune sau televiziune însuși ar fi săvârșit acțiunile sau inacțiunile respective;

- iii) dacă producătorul este obligat, în temeiul acordului încheiat cu organismul de radiodifuziune sau televiziune, să furnizeze programul în discuție la un anumit preț și dacă trebuie să suporte, din acest preț, toate cheltuielile aferente înregistrării;
 - iv) dacă persoana care își asumă răspunderea pentru înregistrare față de terți este organismul de radiodifuziune sau televiziune ori producătorul?
- c) Condiția ca înregistrarea să fie efectuată «în numele [și/sau] sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune» este îndeplinită în cazul în care organismul de radiodifuziune sau televiziune a mandatat producătorul să realizeze înregistrarea în vederea transmiterii acesteia de către organismul de radiodifuziune sau televiziune în discuție și cu condiția ca organismul de radiodifuziune sau televiziune menționat să aibă dreptul să transmită înregistrarea, în cazul în care producătorul și-a asumat, în acordul încheiat cu organismul respectiv, răspunderea financiară și juridică privind (i) suportarea tuturor cheltuielilor aferente înregistrării în schimbul unei sume stabilite în prealabil, privind (ii) achiziționarea drepturilor și privind (iii) circumstanțe imprevizibile, precum întârzierea în efectuarea înregistrării și răspunderea pentru încălcarea contractului, fără ca organismul de radiodifuziune sau televiziune să răspundă față de terți pentru obligațiile producătorului legate de înregistrare, ca și când însuși organismul de radiodifuziune sau televiziune ar fi săvârșit respectivele acțiuni sau inacțiuni?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

- 19 DR și TV2 Danmark, în calitatea lor de organisme de radiodifuziune și televiziune, contestă admisibilitatea întrebărilor adresate, susținând că răspunsul care s-ar putea da la aceste întrebări este în orice caz inutil pentru soluționarea acțiunii principale.
- 20 Acestea pun în discuție însăși relevanța Directivei 2001/29, a cărei interpretare face obiectul întrebărilor preliminare, pentru soluționarea acțiunii aflate pe rolul instanței de trimitere. Ele susțin în special că expresia „prin utilizarea propriilor instalații și pentru propriile programe difuzate”, cuprinsă în versiunea în limba daneză a articolului 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, nu apare la articolul 31 din Legea privind drepturile de autor și nu se aplică, așadar, în acțiunea principală.
- 21 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, astfel cum este prevăzută la articolul 267 TFUE, numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei aflate pe rolul său, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții (Hotărârea din 14 decembrie 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Rec., p. I-11987, punctul 16 și jurisprudența citată).
- 22 În consecință, dacă întrebările adresate de o instanță națională au ca obiect interpretarea unei prevederi de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe, cu excepția cazului în care este evident că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare urmărește, în realitate, să o pună în situația de a se pronunța prin intermediul unui litigiu fictiv sau de a formula opinii consultative cu privire la întrebări generale sau ipotetice, atunci când interpretarea dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale ori în cazul în care Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, citată anterior, punctul 17 și jurisprudența citată).

23 Nu acesta este însă cazul prezentei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Astfel, niciuna dintre circumstanțele menționate mai sus, care ar îndreptăți Curtea să refuze să răspundă la cererea amintită, nu este prezentă în speță. În special, rezultă cu claritate din decizia de trimitere că răspunsurile la întrebările adresate, care privesc interpretarea mai multor prevederi de drept al Uniunii, ar fi necesare instanței naționale pentru a stabili calificarea juridică dată înregistrărilor comandate societăților externe și independente din punct de vedere juridic care realizează programe de televiziune de către DR sau TV2 Danmark și, astfel, pentru a soluționa litigiul cu care este sesizată.

24 Rezultă că trebuie să se considere că întrebările adresate sunt admisibile și, prin urmare, că este necesar să se răspundă la acestea.

Cu privire la prima întrebare

25 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă expresia „prin utilizarea propriilor instalații”, care apare la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, astfel cum este explicată în cuprinsul considerentului (41) al acestei directive, trebuie interpretată în temeiul dreptului național sau al dreptului Uniunii.

26 Trebuie să se amintească mai întâi că, potrivit articolului 2 din Directiva 2001/29, statele membre acordă, în principiu, autorilor dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte, a operelor lor.

27 Cu toate acestea, în temeiul articolului 5 alineatul (2) litera (d) din aceeași directivă, statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul exclusiv al autorului de reproducere a operei sale pentru înregistrări efemere ale operelor, realizate de organismele de radiodifuziune sau televiziune „prin utilizarea propriilor instalații” și pentru propriile programe difuzate.

28 De la bun început, trebuie să se constate că redactarea acestei din urmă dispoziții este inspirată în mod direct din formularea articolului 11 bis alineatul (3) din Convenția de la Berna.

29 În ceea ce privește Convenția de la Berna, deși Uniunea nu este parte contractantă la această convenție, este totuși obligată, în temeiul articolului 1 alineatul (4) din Tratatul OMPI privind drepturile de autor, la care este parte, care face parte din ordinea sa juridică și pe care Directiva 2001/29 urmărește să îl pună în aplicare, să se conformeze articolelor 1-21 din convenție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, Rep., p. I-9083, punctul 189, precum și jurisprudența citată). În consecință, Uniunea are obligația să se conformeze, printre altele, articolului 11 bis din Convenția de la Berna (a se vedea prin analogie Hotărârea din 9 februarie 2012, Luksan, C-277/10, punctul 59).

30 Articolul 11 bis alineatul (3) din această convenție rezervă în mod expres legislațiilor țărilor Uniunii de la Berna regimul înregistrărilor efemere efectuate de un organism de radiodifuziune prin propriile mijloace și pentru emisiunile sale.

31 Cu toate acestea, prin adoptarea Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale drepturilor de autor și ale drepturilor conexe în societatea informațională, se consideră că legiuitorul Uniunii a exercitat competențele recunoscute anterior statelor membre în materie de proprietate intelectuală. În domeniul de aplicare al acestei directive, trebuie să se considere că Uniunea s-a substituit statelor membre, care nu mai au competența de a pune în aplicare prevederile relevante ale Convenției de la Berna (a se vedea în acest sens Hotărârea Luksan, citată anterior, punctul 64).

- 32 În acest temei, legiuitorul Uniunii a acordat statelor membre posibilitatea de a introduce în legislațiile lor naționale excepția privind înregistrările efemere, astfel cum este prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, și a explicat domeniul de aplicare al excepției precizând, în cuprinsul considerentului (41) al acestei directive, că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune le includ pe cele ale unei persoane care acționează „în numele [și/sau] sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune”.
- 33 În continuare, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și a principiului egalității de tratament rezultă că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu face nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul său de aplicare trebuie în mod normal să primească, în întreaga Uniune, o interpretare autonomă și uniformă (a se vedea în special Hotărârea din 18 ianuarie 1984, Ekro, 327/82, Rec., p. I-107, punctul 11, Hotărârea din 19 septembrie 2000, Linster, C-287/98, Rec., p. I-6917, punctul 43, Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International, C-5/08, Rep., p. I-6569, punctul 27, și Hotărârea din 18 octombrie 2011, Brüstle, C-34/10, Rep., p. I-9821, punctul 25).
- 34 Or, textul Directivei 2001/29 nu face nicio trimitere la dreptul național în ceea ce privește semnificația expresiei „prin utilizarea propriilor instalații” din cuprinsul articolului 5 alineatul (2) litera (d) din această directivă. Rezultă, așadar, că, în vederea aplicării directivei, această expresie trebuie considerată o noțiune autonomă de drept al Uniunii, care trebuie interpretată uniform pe teritoriul acesteia.
- 35 Această concluzie este confirmată de obiectivul și de scopul Directivei 2001/29. Astfel, finalitatea Directivei 2001/29, care este întemeiată în special pe articolul 95 CE și care urmărește armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe în societatea informațională, precum și împiedicarea denaturării concurenței pe piața internă rezultând din diversitatea legislațiilor statelor membre (Hotărârea din 12 septembrie 2006, Laserdisken, C-479/04, Rec., p. I-8089, punctele 26 și 31-34), presupune dezvoltarea noțiunilor autonome ale dreptului Uniunii. Voința legiuitorului Uniunii de a se ajunge la o interpretare uniformă a noțiunilor din cuprinsul Directivei 2001/29 este reflectată cu precădere de considerentul (32) al acesteia, care solicită statelor membre să aplice în mod coerent excepțiile și limitările privind dreptul de reproducere, în scopul de a asigura buna funcționare a pieței interne.
- 36 Prin urmare, deși statele membre au posibilitatea, astfel cum s-a arătat la punctul 32 din prezenta hotărâre, să introducă în dreptul lor intern excepția privind înregistrările efemere, o interpretare potrivit căreia statele membre care, utilizând posibilitatea care le este recunoscută de dreptul Uniunii, au introdus o astfel de excepție ar fi libere să precizeze într-un mod nearmonizat parametrii, în special, privind natura mijloacelor folosite pentru realizarea respectivelor înregistrări efemere ar fi contrară obiectivului acestei directive, astfel cum a fost amintit la punctul anterior, în măsura în care parametrii acestei excepții ar putea să varieze de la un stat membru la altul și, ca urmare, ar conduce la potențiale incoerențe [a se vedea prin analogie, în ceea ce privește de noțiunea „compensatie echitabilă” prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan, C-467/08, Rep., p. I-10055, punctele 34-36].
- 37 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că expresia „prin utilizarea propriilor instalații”, care apare la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, trebuie să primească o interpretare autonomă și uniformă în cadrul dreptului Uniunii.

Cu privire la a doua întrebare

- 38 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, apreciat în lumina considerentului (41) al directivei, trebuie interpretat în sensul că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune includ instalațiile unei persoane care acționează „în numele și sub răspunderea organismului de

radiodifuziune sau televiziune” ori în sensul că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune includ instalațiile unei persoane care acționează „în numele sau sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune”.

- 39 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate existența unei divergențe între diferitele versiuni lingvistice ale considerentului (41) al Directivei 2001/29.
- 40 În anumite versiuni lingvistice (versiunile în limbile cehă, germană și malteză), acest considerent prevede că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune includ instalațiile unei persoane care acționează „în numele sau sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune”. Rezultă la prima vedere că, pentru ca înregistrările realizate de un organism de radiodifuziune sau televiziune pentru propriile programe difuzate, dar cu instalațiile unui persoane terțe să intre sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29 ca înregistrări efemere, este suficient ca terța persoană în discuție să acționeze fie „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune, fie „sub răspunderea” acestuia.
- 41 În schimb, în alte versiuni lingvistice, cu mult mai numeroase (versiunile în limbile bulgară, spaniolă, daneză, estonă, greacă, engleză, franceză, letonă, lituaniană, maghiară, olandeză, polonă, română, slovacă, slovenă, finlandeză și suedeză), considerentul (41) al Directivei 2001/29 are următorul cuprins: instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune includ instalațiile unei persoane care acționează „în numele și sub răspunderea organismului de radiodifuziune sau televiziune”. Rezultă la prima vedere din această versiune a textului că, pentru ca înregistrările realizate de un organism de radiodifuziune sau televiziune pentru propriile programe difuzate, dar cu instalațiile unui persoane terțe să intre sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29 ca înregistrări efemere, este necesar ca terța persoană în discuție să îndeplinească cele două condiții impuse.
- 42 Astfel, prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă cele două condiții enunțate în considerentul (41) al Directivei 2001/29 trebuie interpretate ca fiind alternative sau cumulative.
- 43 De la bun început, trebuie subliniat că interpretarea pur literală a considerentului în cauză nu permite, singură, să se răspundă la întrebarea adresată, deoarece conduce inevitabil la un rezultat care se dovedește *contra legem* în lumina textului uneia sau a celeilalte dintre variantele lingvistice menționate mai sus.
- 44 Potrivit unei jurisprudențe constante, formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții de drept al Uniunii nu poate să fie singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții sau să i se atribue, în această privință, un caracter prioritar în raport cu celelalte versiuni lingvistice. O asemenea abordare ar fi, într-adevăr, incompatibilă cu cerința de aplicare uniformă a dreptului Uniunii (a se vedea Hotărârea din 12 noiembrie 1998, *Institute of the Motor Industry*, C-149/97, Rec., p. I-7053, punctul 16, și Hotărârea din 3 aprilie 2008, *Endendijk*, C-187/07, Rep., p. I-2115, punctul 23).
- 45 În aceste condiții, în caz de neconcordanță între două variante lingvistice ale unui text de drept al Uniunii, dispoziția în cauză trebuie să fie interpretată în funcție de contextul și de finalitatea reglementării din care face parte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 octombrie 1977, *Bouchereau*, 30/77, Rec., p. 1999, punctul 14, Hotărârea din 7 decembrie 2000, *Italia/Comisia*, C-482/98, Rec., p. I-10861, punctul 49, și Hotărârea din 1 aprilie 2004, *Borgmann*, C-1/02, Rec., p. I-3219, punctul 25).
- 46 În ceea ce privește contextul în care se înscrie considerentul (41) al Directivei 2001/29, trebuie amintit că, în principiu, potrivit articolului 2 din această directivă, reproducerea unei opere protejate este condiționată de autorizarea autorului.

- 47 Cu toate acestea, după cum rezultă din articolul 5 alineatul (2) litera (d) din directiva amintită, în mod derogatoriu, în statele membre care au decis astfel, organismele de radiodifuziune sau televiziune autorizate să transmită opera protejată pot să efectueze, cu titlu accesoriu, înregistrări „efemere” ale operei respective, fără a fi obligate să solicite autorului să autorizeze o astfel de reproducere.
- 48 În această privință, atât articolul 11 bis alineatul (3) din Convenția de la Berna, cât și articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, care urmărește să transpună dispoziția menționată din convenție, impun ca aceste înregistrări efemere să fie realizate prin utilizarea „propriilor instalații” ale organismelor de radiodifuziune sau televiziune amintite.
- 49 În conformitate cu această din urmă dispoziție, interpretată în lumina considerentului (41) al Directivei 2001/29, la aplicarea excepției privind înregistrările efemere, noțiunea „instalațiile proprii” unui organism de radiodifuziune sau televiziune include instalațiile unei persoane care acționează în numele și/sau sub răspunderea acestui organism.
- 50 Astfel, ținând seama de considerentul amintit, dispoziția respectivă nu impune ca înregistrările efemere să fie realizate de însuși organismul de radiodifuziune sau televiziune, indicându-se totodată că, în ipoteza în care înregistrările respective sunt efectuate de o terță persoană, se consideră că ele au fost realizate cu „propriile instalații” ale organismului de radiodifuziune sau televiziune.
- 51 Prin această cerință, legiuitorul Uniunii a urmărit să mențină legătura strânsă dintre terță persoană respectivă și organismul de radiodifuziune sau televiziune, care garantează că această persoană nu poate profita, în mod independent, de excepția privind înregistrările efemere, al cărui unic beneficiar se dovedește a fi organismul de radiodifuziune sau televiziune.
- 52 În acest scop, legiuitorul Uniunii enunță în cuprinsul considerentului (41) al Directivei 2001/29 două ipoteze care se întemeiază, fiecare, pe raportul specific dintre organismul de radiodifuziune sau televiziune și terță persoană căreia acesta i-a încredințat, eventual, realizarea înregistrărilor efemere.
- 53 Prima ipoteză, mai precis aceea în care terță persoană acționează „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune, presupune o legătură directă și imediată între cele două părți, în baza căreia terță persoană în discuție nu dispune, în principiu, de nicio marjă de autonomie. Această legătură este lipsită de ambiguitate în privința terților, deoarece, prin definiție, orice activitate a terței persoane respective este în mod obligatoriu imputabilă organismului în cauză.
- 54 A doua ipoteză, în care terță persoană „acționează sub răspunderea” organismului de radiodifuziune sau televiziune, implică o legătură mai complexă, mediată, între cele două părți, care garantează terței persoane o anumită libertate în utilizarea mijloacelor, protejând în același timp interesele terților în raport cu organismul în cauză, dat fiind că, în caz de despăgubire, acesta poartă răspunderea față de terți și în special față de autori pentru o astfel de utilizare.
- 55 În consecință, fiecare dintre cele două condiții enunțate în considerentul (41) al Directivei 2001/29 poate, în sine și independent de cealaltă condiție, să îndeplinească obiectivul urmărit de articolul 5 alineatul (2) litera (d) din directivă, interpretat în lumina considerentului amintit, astfel cum a fost precizat la punctul 51 din prezenta hotărâre.
- 56 În aceste împrejurări, cele două condiții trebuie înțelese ca fiind echivalente și, prin urmare, alternative.
- 57 În plus, la aprecierea posibilităților de interpretare aflate la dispoziția Curții, în favoarea acestei soluții militează faptul că ea asigură organismelor de radiodifuziune sau televiziune o mai mare libertate de a desfășura o activitate comercială, libertate consacrată la articolul 16 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, fără a aduce însă atingere esenței drepturilor de autor.

- 58 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare preliminară că articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, apreciat în lumina considerentului (41) al directivei, trebuie interpretat în sensul că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune includ instalațiile oricărei terțe persoane care acționează în numele sau sub răspunderea acestui organism.

Cu privire la a treia întrebare

- 59 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească ce criterii trebuie aplicate pentru a determina în concret dacă o înregistrare realizată de un organism de radiodifuziune sau televiziune, pentru propriile programe difuzate, prin utilizarea instalațiilor unei terțe persoane intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, ca înregistrare efemeră.
- 60 Reiese din coroborarea articolului 5 alineatul (2) litera (d) și a considerentului (41) al Directivei 2001/29, în interpretarea acestuia dată la punctul 58 din prezenta hotărâre, că o astfel de înregistrare intră sub incidența excepției privind înregistrările efemere dacă se poate considera că persoana respectivă a acționat fie „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune, fie „sub răspunderea” acestuia.
- 61 Rezultă că, într-o primă etapă, trebuie să se aprecieze dacă se poate considera că terța persoană a acționat „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune. Ținând seama, astfel cum s-a arătat la punctul 53 din prezenta hotărâre, de caracterul în principiu lipsit de ambiguitate al acestui raport, o astfel de apreciere se va impune, ca regulă generală, cu evidență, fără a fi necesară enunțarea unor criterii specifice în acest sens.
- 62 În ipoteza în care nu se poate considera că terța persoană în cauză a acționat „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune, este necesar, într-o a doua etapă, să se aprecieze dacă respectivul terț ar putea fi privit, cel puțin, ca acționând „sub răspunderea” organismului de radiodifuziune sau televiziune.
- 63 Nu acesta ar fi cazul în situația în care organismul de radiodifuziune sau televiziune este obligat să răspundă pentru orice faptă a unei persoane în legătură cu reproducerea operei protejate, în special față de autorii titulari ai drepturilor în cauză.
- 64 În special, în cadrul acestei aprecieri, este esențială împrejurarea ca, față de terți și în special față de autorii care ar putea fi lezați prin înregistrarea nelegală a operei lor, organismul de radiodifuziune sau televiziune să fie obligat să repare orice prejudiciu cauzat prin acțiunile sau inacțiunile terței persoane, precum o societate externă și independentă din punct de vedere juridic care realizează programe de televiziune, în legătură cu înregistrarea în cauză, ca și când organismul de radiodifuziune sau televiziune însuși ar fi săvârșit aceste acțiuni sau inacțiuni.
- 65 În schimb, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 87 din concluzii, nu este relevant să se stabilească cine a luat decizia artistică sau editorială finală cu privire la conținutul programului reprodus, comandat de organismul de radiodifuziune sau televiziune. Astfel, având în vedere dispoziția derogatorie de la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, singura noțiune importantă este „înregistrarea”, privită ca modalitate de reproducere tehnică.
- 66 În lumina indicațiilor precedente, instanța de trimitere trebuie să aprecieze dacă, ținând seama de situația de fapt din acțiunea principală, înregistrările în cauză au fost efectuate de o persoană despre care se poate considera că a acționat în concret „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune sau, cel puțin, „sub răspunderea” acestuia.

67 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare formulată că, pentru a stabili dacă o înregistrare realizată de un organism de radiodifuziune sau televiziune, pentru propriile programe difuzate, prin utilizarea instalațiilor unei terțe persoane intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, ca înregistrare efemeră, instanța de trimitere trebuie să aprecieze dacă, în circumstanțele din acțiunea principală, se poate considera că această persoană a acționat în concret „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune sau, cel puțin, „sub răspunderea” acestuia. În această din urmă privință, este esențial ca, față de terți și în special față de autorii care ar putea fi lezați prin înregistrarea nelegală a operei lor, organismul de radiodifuziune sau televiziune să fie obligat să repare orice prejudiciu cauzat prin acțiunile sau inacțiunile terței persoane, precum o societate externă și independentă din punct de vedere juridic care realizează programe de televiziune, în legătură cu înregistrarea în cauză, ca și când organismul de radiodifuziune sau televiziune însuși ar fi săvârșit aceste acțiuni sau inacțiuni.

Cu privire la cheltuielile de judecată

68 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) **Expresia „prin utilizarea propriilor instalații”, care apare la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale drepturilor de autor și ale drepturilor conexe în societatea informațională, trebuie să primească o interpretare autonomă și uniformă în cadrul dreptului Uniunii.**
- 2) **Articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, apreciat în lumina considerentului (41) al directivei, trebuie interpretat în sensul că instalațiile proprii organismului de radiodifuziune sau televiziune includ instalațiile oricărei terțe persoane care acționează în numele sau sub răspunderea acestui organism.**
- 3) **Pentru a stabili dacă o înregistrare realizată de un organism de radiodifuziune sau televiziune, pentru propriile programe difuzate, prin utilizarea instalațiilor unei terțe persoane intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, ca înregistrare efemeră, instanța de trimitere trebuie să aprecieze dacă, în circumstanțele din acțiunea principală, se poate considera că această persoană a acționat în concret „în numele” organismului de radiodifuziune sau televiziune sau, cel puțin, „sub răspunderea” acestuia. În această din urmă privință, este esențial ca, față de terți și în special față de autorii care ar putea fi lezați prin înregistrarea nelegală a operei lor, organismul de radiodifuziune sau televiziune să fie obligat să repare orice prejudiciu cauzat prin acțiunile sau inacțiunile terței persoane, precum o societate externă și independentă din punct de vedere juridic care realizează programe de televiziune, în legătură cu înregistrarea în cauză, ca și când organismul de radiodifuziune sau televiziune însuși ar fi săvârșit aceste acțiuni sau inacțiuni.**

Semnături